

Toldspørgsmaalet paa det nationaløkonomiske Møde i Malmø.

Det Spørgsmaal, hvis Forhandling paa det skandinaviske nationaløkonomiske Møde i Malmø, imødesaas med størst Interesse, tør vistnok siges at være Toldspørgsmaalet. Forhandlingsæmnet var redigeret saaledes: «Om de Åtgärder, som med hänsyn till tull- og skeppsafgifter böra vidtages för att befrämja varuutbytet mellan de tre nordiska rikerna».

Forhandlingerne indledes af Præsident Wörn, som gjennem en historisk Fremstilling af Toldforholdenes Udvikling paaviste, at der i vort Aarhundrede fremtraadte en Tendens til at udvide Toldomraaderne, hvilket ogsaa var naturligt, da man derved opnaaede billigere og hensigtsmæssigere Produktionsbetingelser og en forøget Omsetning. Der fremstillede sig da naturligt det Spørgsmaal, om det ikke vilde være klogt af de nordiske Riger at følge dette Exempel og slutte sig sammen til en Toldforening eller i det mindste forsøge paa gjennem Traktater og Overenskomster at formindske de Hindringer, som Toldgrænserne nu lægge i Vejen for Industriens Udvikling. Hvor betydningsfuld en saadan Tilnærmelse mellem Rigerne kunde blive viste den saakaldte Mellemrigslov mellem

Toldspørgsmaalet paa det nationaløkonomiske Møde i Malmø.

Det Spørgsmaal, hvis Forhandling paa det skandinaviske nationaløkonomiske Møde i Malmø, imødesaas med størst Interesse, tør vistnok siges at være Toldspørgsmaalet. Forhandlingsæmnet var redigeret saaledes: «Om de Åtgärder, som med hänsyn till tull- og skeppsafgifter böra vidtages för att befrämja varuutbytet mellan de tre nordiska rikerna».

Forhandlingerne indledes af Præsident Wörn, som gjennem en historisk Fremstilling af Toldforholdenes Udvikling paaviste, at der i vort Aarhundrede fremtraadte en Tendens til at udvide Toldomraaderne, hvilket ogsaa var naturligt, da man derved opnaaede billigere og hensigtsmæssigere Produktionsbetingelser og en forøget Omsetning. Der fremstillede sig da naturligt det Spørgsmaal, om det ikke vilde være klogt af de nordiske Riger at følge dette Exempel og slutte sig sammen til en Toldforening eller i det mindste forsøge paa gjennem Traktater og Overenskomster at formindske de Hindringer, som Toldgrænserne nu lægge i Vejen for Industriens Udvikling. Hvor betydningsfuld en saadan Tilnærmelse mellem Rigerne kunde blive viste den saakaldte Mellemrigslov mellem

Sverige og Norge af 1874, hvorefter indenlandske Natur- og Industri-Produkter kunne passere toldfrit mellem de to Lande; ved denne Bestemmelse var Vareomsætningen mellem Norge og Sverige i mærkelig Grad bleven forøget og udvidet til at omfatte en Mængde Varer, som tidligere ikke kunde være Gjenstand for saadan Omsætning; ved en Række statistiske Data, som vi desværre ikke ere i Stand til at meddele her, blev dette nærmere godtgjort.

Mellemrigsloven tilstaar kun Toldfrihed for indenlandske Produkter og herved adskiller den sig i væsenlig Grad fra den tyske Toldforening, der omfatter alle Artikler. At lade de tre nordiske Riger omfatte af en Toldforening, som den tyske, lod sig ikke gjøre; thi under en saadan Forening maatte Toldindtægterne opkræves for fælles Regning og derefter fordeles mellem Rigerne efter et vist Forhold, og desuden maatte alle Spørgsmaal om Toldsatserne og disses Anvendelse løses i Forening; men en saadan Ordning var uigjennemførlig saalænge der ikke fandtes en Fælles-Myndighed for alle tre Riger, en Art Toldparlament eller Lignende. Det yderste, der kunde opnaas, vilde derfor være, at Mellemrigsloven mellem Sverige-Norge udvidedes til at omfatte Danmark, og at der saaledes indførtes indbyrdes Toldfrihed i alle tre Riger for indenlandske Produkter. At der kunde opnaas betydelige Fordele ved en saadan Ordning forekom ham utvivlsomt, særlig naar hensaaes til den meget store Omsætning, som allerede nu fandt Sted mellem Danmark og Sverige. Taleren satte derfor dette Spørgsmaal under Diskussion og i Forbindelse dermed Spørgsmaalet om, hvilke af de nugældende Toldsatser, der burde ophæves eller nedsættes for derigjennem gradvis at kunne nærme

sig til dette Maal, og han foreslog Mødet at vedtage en Resolution, hvorved de tre Landes Regeringer opfordredes til at tage under Overvejelse, hvorledes de Toldsatser, som betyngte Omsætningen mellem de tre skandinaviske Riger kunde formindskes eller ophæves.

Fra de svenske Protektionisters Side, der var stærkt repræsenteret paa Mødet, blev det gjennem disses Ordfører Grev Sparre gjort gjældende, at man ikke havde noget imod at udvide Handelsomraadet paa den anførte Maade, tværtimod, men forinden maatte Tolden i ethvert af Landene udvikles saaledes, at den ydede en systematisk gennemført Beskyttelse for den indenlandske Produktion, dette maatte gaa forud for enhver Tanke om Toldforening, nordiske Toldtraktater o. L., og han foreslog derfor Mødet at vedtage en Resolution, der gik ud herpaa.

Denne sidste Resolution blev imødegaaet af Dr. Herslow, der paaviste Beskyttelsessystemets Skadelighed, og gjendrev forskellige af Grev Sparres Argumenter, navnlig hans Henvisning til Nordamerika, hvor Toldbeskyttelsen ingeniende havde virket saa heldigt som paa staaet; thi vel havde denne i Tidsrummet fra 1863 til 1870 frembragt en storartet industriel Udvikling i dette Land, men den havde trykket Landets Hovednæring, Landbruget, og paa Industriens Omraade foraarsaget en Overproduktion, der bidrog til at hidføre Krisen i 1873. Med Hensyn til Forholdet overfor Danmark paaviste Taleren, at den Toldbeskyttelse, man nylig havde indført mod Indførsel af Mel fra de danske Møller, kun havde bevirket, at den indenlandske Konkurrence mellem de svenske Møller blev saameget stærkere; der var saaledes alene her i Malmø bleven bygget Møller for dansk Regning,

der producerede mere Mel end de 470,000 Cent., der tidligere indførtes fra Danmark. Virkningen af Meltolden, som Toldbeskyttelse, var saaledes bleven den modsatte af, hvad man havde ventet. Saa var det bedre at udvide Toldomraadet og lade Danskerne som forhen frit indføre Mel til Sverige mod at Svenskerne fik Tilladelse til frit at indføre Jærn og andre Produkter til Danmark. Han sluttede sig derfor til Præsident Wårn og anbefalede hans Forslag til Resolution. I samme Retning talte Prof. Nathorst, der navnlig under Henviisning til Erfaringerne fra England fremhævede Toldbeskyttelsens Ulæmper for Landbruget.

Fra dansk Side blev Præsident Wårns Udtalelser støttet af Prof. Falbe Hansen, Grosserer C. Hage og Etatsraad Tietgen.

Prof. Falbe Hansen ansaa det for betænkeligt for nærværende Tid at foretage noget større Skridt i Retning af Frihandel; thi de skandinaviske Rigers Industri var i Almindelighed ikke kommen saa vidt frem, at den med Held kunde tage Konkurrencen op med de mere fremskredne Lande navnlig England. Protektionismen var vel meningsløs og selvmodsigende, naar man betragtede den fra et almindeligt, kosmopolitisk Standpunkt, men noget anderledes kunde det forholde sig, naar Sagen saas fra det enkelte Lands Standpunkt. Frihandelen bevirkede, at Produktionen og de produktive Kræfter droges hen til de Steder og Lande, hvor de gav det største Udbytte, og det kunde derfor muligvis være, at den vilde bidrage til at drage en Del af Produktionen bort fra de skandinaviske Lande og hen til andre Lande, hvor den gav et rigere Udbytte. Men selv om man derfor burde være forsigtig med at indføre en almindelig Frihandel overfor alle Lande,

saa kunde det derimod, selv fra et protektionistisk Standpunkt, være ønskeligt at indføre en speciel Frihandel mellem de tre skandinaviske Riger, thi mellem dem fandtes der den Lighed i Produktionsbetingelserne, som af Protektionisterne opstilles som Betingelsen for at aabne Grænserne for den frie Konkurrence; vi har i Danmark visse Fordele fremfor Sverige navnlig rigeligere og billigere Kapital og lettere Kommunikation, Sverige har derimod bedre Naturbetingelser for Industrien end vi. Taleren troede derfor ikke, at der var nogen Fare ved at aabne Toldgrænserne mellem de skandinaviske Lande, og der vilde derved opnaas den Fordel, at Markedet blev større, og at Industrien som Følge deraf kunde branchere sig i højere Grad end hidtil.

At indføre en fuldstændig Toldunion mellem Rigerne var ikke muligt under de nuværende Forhold, det kunde staa som det fjerne Maal for vore Ønsker, men var foreløbig uigjennemførligt; derimod var det maaske muligt, som fremhævet af Præsident Wörn, at faa Mellemrigsloven mellem Sverig og Norge udvidet til Danmark. Det var vel sandt, at der var mange Varer, ved hvilke det af forskjellige, fornemlig finansielle, Hensyn var vanskeligt at faa indført Toldfrihed mellem de skandinaviske Lande; men denne Vanskelighed kunde man simpelthen omgaa ved at undtage de omhandlede Varer fra Toldfriheden. Allerede nu var der adskillige Varer undtagne fra den ved Mellemrigsloven indførte Toldfrihed mellem Sverige og Norge og ved en eventuel Udvidelse af Mellemrigsloven til Danmark kunde jo endnu flere og andre Varer undtages fra Toldfriheden. En Sag som den foreliggende kunde imidlertid ikke føres igjennem ved en Resolution,

den maatte bæres frem af en Stemning i de tre Folk og en saadan maatte først skabes.

Foruden det store Spørgsmaal, om en mer eller mindre almindelig Toldsammenslutning mellem de tre Riger, var der imidlertid endnu en Del mindre, mere nærliggende, specielle Spørgsmaal, angaaende Told- og Skibsfartsforhold, som burde tages under Overvejelse; det kunde nemlig siges, at de skandinaviske Riger paa flere Punkter havde været mere imødekommende overfor Fremmede end overfor hinanden indbyrdes. Danmark havde saaledes givet fri Kystfart for alle Skibe af tysk eller belgisk Nationalitet, men for svenske og norske Skibe kun forsaavidt de vare over 30 Tons, og det uagtet i det mindste Norge havde tilstaaet alle danske Skibe fri Fart paa sine Kyster. Vi lægge i Danmark Told paa en Mængde svenske og norske Artikler, som i og for sig ikke egne sig til Toldbeskatning og disse Toldsatser ere derfor til Skade for begge Parter, og ikke nok dermed, men vi kræve af nogle af disse Artikler (Tømmer) større Told, naar de kommer fra Sverige eller Norge, end naar de komme fra disses værste Konkurrent Rusland. Men omvendt ere vi ogsaa paa flere Punkter ugunstigt stillede i Sverige og Norge. De fleste fremmede Nationers Skibe have fuldstændig fri Kystfart paa Sverige, men danske Skibe kun med en vis Begrænsning. Naar danske Skibe sejlede mellem svenske og norske Havne, hvad meget hyppigt var Tilfældet, maatte de betale fuld Told af de svenske Varer de førte til Norge og af de norske Varer de førte til Sverige, men tilførtes Varerne paa svenske eller norske Skibe vare de toldfri; dette var en ikke ringe Gene for den danske Skibsfart. Af Toldsatser i Sverig-Norge som

var til Skade for Danmark kunde nævnes Tolden paa forskellige Landbrugsprodukter fornemlig Mel.

Der er altsaa Ønsker paa begge Sider, der var Lejlighed til Indrømmelser og Vederlag herfor, og det, som den enkelte Nation skulde tilstaa de andre, havde for den selv mindre Værdi at beholde, end for de andre at modtage, der var saaledes Betingelserne tilstede for en Overenskomst, som kunde blive til Gavn for alle Parter. Det var Regeringerne, der burde tage Sagen op, forhandle om de forskellige Spørgsmaal og afveje Fordelene og Manglerne for enhver af Nationerne med hinanden.

Grosserer Hage fraraadede at komme ind paa det store Spørgsmaal om Frihandel eller Beskyttelse, og det saa meget mere, som det ikke stod i Forbindelse med den foreliggende Sag; thi hvadenten man bekender sig til den ene eller den anden Anskuelse, kunde man godt erkende Ønskeligheden af at udvide Toldomraadet gennem en Sammenslutning af de tre Landes Toldvæsen. Hele Bevægelsen i den nyere Tid gik i Retning af at udvide Toldomraaderne. Det moderne Beskyttelsessystem, saaledes som det er udviklet af List, er jo netop baseret paa Sammenslutning af mindre Toldomraader til et større Hele omsluttende mangeartede, rige Produktionskilder. Det er et tilsvarende Toldsystem, man finder i Nordamerika som ogsaa i Frankrig og Tyskland. Hvis det var Tilfældet, at noget af de nordiske Riger afgjort havde Overmagt over de andre, kunde det muligen derved faa en større Fordel ved Sammenslutningen, men dette var ikke Tilfældet, Vilkaarene vare omtrent lige. Taleren var dog ikke blind for, at det vilde være ugjærligt at gennemføre en fuldstændig Toldsammenslutning i alt Fald foreløbig, foruden af finansielle Hensyn vilde dette allerede

af industrielle Hensyn ikke være muligt, thi netop naar man ikke vil tage Spørgsmaalet om Beskyttelse eller Frihandel op, er det nødvendigt at tage ethvert muligt Hensyn til saadanne særlige Industrier, som man maa ønske fortrinsvis at fremme i Landene. Derimod kunde der opnaas adskilligt ved en Tilnærmelse til hinandens Toldvæsen og Taleren skulde saaledes særlig fremhæve Spørgsmaalet om Ensartethed i Toldbehandlingen, den Maade, hvorpaa Tolden paalægges, Kjendetegnene, Kriterierne hvorefter Tolden gradueres. I denne Henseende havde Sverige indført metrisk Maal og Vægt, Danmark burde gjøre det samme. Taleren anbefalede at henlede Regeringernes Opmærksomhed paa, at det vilde være gavnligt for Landene om der kunne opnaas Samvirken paa Toldlovgivningens Omraade.

Etatsraad Tietgen udtalte sin fulde Tilslutning til den af Præsident Wörn foreslaaede Resolution, hvorimod han ikke kunde finde nogensomhelst Forbindelse mellem den af Grev Sparre foreslaaede Resolution og den Sag, som stod paa Dagsordenen. Naar han kunde slutte sig til Wörns Resolution, var det fordi den i sig indeholdt, at man ikke blot skal tilstræbe, at Afgifter, som betyngte Vareomsætningen, skal indskrænkes, men at de kunne ganske ophæves. Her var kun Tale om Vareomsætningen mellem de nordiske Lande indbyrdes og dette Spørgsmaal var hverken Frihandel eller Beskyttelse, og han troede, at de Vanskeligheder, man har villet fremmane mod en virkelig Toldforening mellem de nordiske Lande, altsaa en Ophævelse af alle Afgifter, vare mere illusoriske end virkelige. Navnlig naar der saas hen til den store Samfærdsel mellem Danmark og Sverige, hvor Kommunikationen kun medtager $1\frac{1}{2}$ à 2 Timer, troede han, at det

vilde være af overordentlig stor Betydning for Handelen mellem Landene, om det kunde tænkes, at Toldgrænsen var ganske ophævet. Han troede, at Industrien i de to Lande suplerede hinanden paa en saadan Maade, at der kun kunde affødes Fordele for begge Landes Befolkning ved en saadan Toldophævelse. I Sverig var det fornemlig den store Industri, som havde Overhaand, i Danmark havde vi saagodtsom ingen Storindustri, men paa et Par Undtagelser nær kun Haandværksdrift. Noget anderledes stiller Forholdet sig overfor Norge; men da Samfærdselen mellem Norge og Sverige saavelsom mellem Norge og Danmark allerede kræver større Tid, har det mindre at sige, om man virkelig skulde komme til det Resultat, som maaske ogsaa af andre Grunde blev nødvendigt, at medens der mellem Sverige og Danmark skulde bestaa en ubetinget Toldforening, skulde der mellem disse to Lande og Norge kun finde en saadan Ordning Sted, som den, Mellemrigsloven af 1874 havde indført.

Vanskelighederne overfor Norge var navnlig de finansielle Hensyn, da Norge maa have en langt større Del af sine Statsindtægter gennem Tolden end Sverige og Danmark, der i denne Henseende omtrent stod paa samme Standpunkt. Den Told, der indskrænkedes til Statsfor nødenhederne i Norge vilde overfylde Kasserne i Sverige og Danmark, eller nødsage disse Lande til at nedsætte forskellige af de andre Skatter, og at gaa den omvendte Vej, at nedsætte Tolden i Norge til den Størrelse, den havde i Sverige og Danmark, vilde medføre den Vanskelighed, at man i Norge maatte søge nye Skatteobjekter.

Fordelene ved et saadant Toldfællesskab mellem Landene, vilde ikke alene være kommercielle og industrielle, men ogsaa være af finansiell Natur, thi Omkost-

ningerne ved Toldoppebørselen vilde kunne formindskes. Med Hensyn til Gjennemførelsen stillede det sig saa heldigt, at Toldindtægterne i Danmark af de i Sverig fabrikerede Varer og Toldindtægterne i Sverig af de i Danmark fabrikerede Varer vare nogenlunde lige store, hvorimod der for Norges Vedkommende atter her var en ikke ringe Forskjel. Toldindtægterne af svenske Varer, som føres til Danmark, udgjorde c. 600,000 Kr., hvorimod Toldindtægterne i Sverige af Varer, som kom fra Danmark, udgjorde over 3 Mill. Kr. Men største Delen af de Varer, som førtes fra Sverige til Danmark, vare ikke danske, men fremmede Varer, som kun passere Landet. Ved at undersøge statistisk Tabelværks Opgaver vilde man finde, at for Varer udelukkende af dansk Produktion, som indføres til Sverige, udgjorde Tolden 160,000 Kr., og at Tolden af de Artikler, som delvis vare af dansk Produktion og delvis af fremmed, kunde antages at udgjøre 450,000 Kr., altsaa tilsammen 610,000 Kr. Dette var det Toldbeløb, som i Sverige erlagdes af Varer, der virkelig vare af dansk Produktion, medens, som anført, Tolden i Danmark af svenske Produkter beløb sig til 600,000 Kr. Det øvrige Toldbeløb c. 2,400,000 Kr., som erlagdes i Sverige af Varer, som kom fra Danmark, erlagdes ikke af danske Varer, men af fremmede Varer, som blot passerede Danmark paa Vejen til Sverige. Det var iøvrigt en Selvfølge, at en Toldforening mellem Landene ikke kunde tænkes uden at de fælles Indtægter og Udgifter maatte deles efter et eller andet Forhold, som vilde være at vedtage og som jevnlige maatte revideres. Taleren undervurderede ikke de Vanskeligheder, som stillede sig i Vejen for Gjennemførelsen af en saadan Ordning, men han kunde

dog ikke, som flere Andre, der havde udtalt sig herom, anse den for saa godt som uigjennemførlig. Med god Vilje og med Samstemning i Landene vilde denne Hindring for Vareførselen mellem de nordiske Lande lige saa lidt være umulig at overvinde, som det har været umuligt at overvinde Vanskelighederne med Hensyn til Ligheden i Mønt- og Vexellovgivningen. Taleren anbefalede derfor Wärns Forslag, idet han for sit Vedkommende udtrykkelig lagde den største Vægt paa, at det ogsaa gik ud paa at opfordre Regeringerne til at ophæve de Afgifter, som nu betyngte Vareførselen mellem de nordiske Lande.

Af senere svenske Talere bør fremhæves General-tolldirektør Bennich, som paaviste Uholdbarheden i Grev Sparres Ideer, og bl. A. viste, at den af ham saa højt priste Bismarckske Toldpolitik i visse Henseender var mere frisindet end den svenske. Sverige burde gaa frem ad den samme Bane som hidtil, nedsætte Tolden paa Raastoffer og Livsfornødenheder og ved Siden deraf roligt og forsigtigt skride fremad mod Frihandel. Ogsaa han mente, at en nordisk Toldunion burde staa som det fjerne Maal for vore Bestræbelser, men inden dette naaedes kunde meget udrettes i samme Retning, saaledes ogsaa Ordningen af de af Prof. Falbe Hansen fremdragne Spørgsmaal. Man maatte af alle Kræfter stræbe efter at fjerne de Hindringer, som nu rejse sig for Samfærdselen mellem Landene paa Grund af den forskjellige Toldordning, og han kunde derfor slutte sig til Præsident Wärns Forslag. Særlig bør ogsaa nævnes General Björnstjerna, som i et ypperligt, af vittige og skarpe Udfald gjennemkrydset Foredrag, gjendrev Grev Sparres og de øvrige Protektionisters Fremstilling af Toldforholdenes Udvikling i Evropa og Amerika.

Fra et protektionistisk Standpunkt fremdrog Grev Sparre og Kammerherre Fahnehjelm forskellige mindre Indvendinger mod en Toldunion bl. A. at Handelstraktater med fremmede Lande skulde være til Hinder derfor og at den stærke Udvikling af Kreditoplagsideen i Danmark vilde stille Sverig ugunstigt i finansiell Henseende.

Præsident Wårn udtalte sig derefter atter om Spørgsmaalet om en nordisk Toldunion og gjendrev navnlig den Indvending, som var fremkommet fra Modstandernes Side, at de Traktater, som de nordiske Riger havde afsluttet med andre Stater, og hvori de havde tilsagt disse «Behandling som den mest begunstigede Nation», skulde være til Hinder for en Toldunion; thi denne Bestemmelse vedrørte ikke Spørgsmaalet om en egentlig Toldunion, og desuden havde de andre Nationer ingen Interesse i at hindre en saadan. Iøvrigt kunde det maaske være rigtigt, at Regeringerne ved Afsluttelsen af fremtidige Handelstraktater opstillede et Forbehold med Hensyn til en mulig Toldunion.

Foruden de anførte havde ogsaa flere andre Talere Ordet, men deres Udtalelser, hvorved der iøvrigt fremkom adskillige interessante Oplysninger, vedrørte kun i ringe Grad Diskussionens Hovedemne, Spørgsmaalet om en Toldunion.

Sluttelig blev Præsident Wårns Forslag til en Resolution vedtaget med 81 Stemmer mod 58.

Forhandlingerne i Malmø om Toldsagen drejede sig, som det vil ses, om to Spørgsmaal: om Tilnærmelse mellem de skandinaviske Riger i Henseende til Toldvæsenet og om Toldbeskyttelsen. Egentlig var det kun det første Spørgs-

maal, der stod paa Dagsordenen, men Diskussionen gled for en stor Del over til at forhandle om det sidste Spørgsmaal, uagtet dette kun stod i en fjernere Forbindelse med hint. Grunden hertil var vel nærmest den, at Striden mellem Protektionister og Frihandelsmænd i Sverige er saa levende, at den trænger alle andre Toldspørgsmaal i Baggrunden, saa at Diskussionen om disse stadig bliver betragtet i Belysning af deres Forhold til Protektionismen. Den Modstand, der fra svensk Side rejste sig imod at anbefale Regeringerne at foretage Skridt i Retning af Tilnærmelse mellem Toldforholdene i Sverige og Danmark, vanderfor heller ikke baseret paa, at man ikke erkendte, at en saadan Tilnærmelse i og for sig kunde være ønskelig, men kun derpaa, at man først og fremmest vilde have Toldbeskyttelsen nærmere reguleret efter den hjemlige Produktions Krav, man kunde da altid senere, med en saadan Ordning som Udgangspunkt, inklade sig i Forhandlinger med fremmede Stater. De svenske Frihandelsmænd og de mere maadeholdne blandt Protektionisterne mente derimod, at en Tilnærmelse til Danmark ikke foregreb Spørgsmaalet om Protektionismens Ordning, og i hvert Tilfælde vilde være ønskelig og tidssvarende. Til denne sidste Anskuelse sluttede alle Danske sig, der havde Ordet. Som alt ovenfor berørt, sejrede denne sidste Anskuelse med en betydelig Majoritet, og da der kun var meget faa Danske tilstede, viste Afstemningen derfor, at der ogsaa blandt de Svenske var en betydelig Majoritet for at anbefale en Tilnærmelse mellem de to Rigers Toldforhold. Selve Diskussionen om det foreliggende Æmne frembød væsentlig Interesse, fordi her det gamle Spørgsmaal om en nordisk Toldunion blev bragt i bestemte og

praktiske Former. Det blev erkendt, at en egentlig Toldunion var uigjennemførlig, men der blev tillige, af Præsident Wörn, angivet en Maade, hvorved man kunde opnaa de væsentligste af Fordelene ved en Toldunion og dog undgaa de fleste af Ulæmperne ved denne, nemlig ved at udvide den saakaldte Mellemrigslov af 1874 mellem Sverig og Norge til at omfatte ogsaa Danmark, saaledes, at Produkter af dansk Tilvirkning skulde have Toldfrihed i Sverig-Norge, medens svensk-norske Produkter skulde være toldfrie i Danmark. Det maatte vel indrømmes, at der selv for en saadan delvis Toldforening stillede sig ikke ringe Vanskeligheder i Vejen, men disse vare dog ikke større, end at de med en god Vilje fra begge Sider kunde overvindes, og deri, at en tilsvarende Overenskomst nu har bestaaet i 6 Aar mellem Norge og Sverige, har man Erfaring for dens praktiske Gjennemførlighed. Det erkendtes imidlertid, at Sagen endnu ikke var saa vidt moden, at der kunde være Tale om allerede nu at gjøre Forsøg paa at faa den gennemført; foreløbig maatte Bestræbelserne rettes paa forskellige forberedende Arbejder, og navnlig paa, at de tre Landes Toldtarifer under eventuelle Revisioner bleve ændrede i Retning af, at de bragtes i mere Overensstemmelse med hinanden. Fra forskellige Sider blev det desuden fremhævet, at der selv fraset det store Spørgsmaal om en fuldstændig eller delvis Toldunion, var flere Punkter i Told- og Skibsfartslovgivningen, hvor der tiltrængtes til Overensstemmelse og gjensidig Imødekommen mellem de tre nordiske Riger og hvorved Omsætningen mellem Rigerne vilde kunde lettes til Fordel for alle Parter.

Hvad Diskussionen mellem Protektion og Frihandel

angaar syntes det at være et gennemgaaende Træk, at de modstaaende Anskuelse stod langt skarpere overfor hinanden blandt Svenskerne end blandt de Danske. Fra dansk Side synes man at tillægge de almindelige abstrakte Principer mindre Betydning og at være tilbøjelig til at stille sig mere opportunistisk til Sagen.

Y.
